

EESTI TARBIJATE KOOPERATIIVIDE VABARIIKLIK LIIT

LAMBAVILL

TALLINN — 1957

Archives. ARM

NSVL. Standardite... Komite

A-21749

NSVL —	RIIKLIK STANDARD	GOST 7763-55
Standardite, Mõõtude ja Mõõteriistade Komitee NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures	LAMBAVILL PEEN	Asendab KTRK OST 6319/297
		Grupp S 76

Käesolev standard kehtestatakse peene liigitatud villa kohta, mida pügatakse üks kord aastas (kevad) mitmesugustelt NSVL-s aretatavalt peenevillalistelt lammastelt: nõukogude meriino, askaniiski, kaukaasia, stavropoli, salski, groznõi, altai, azerbaidžani mägi-meriino, kasahhi arharo-meriino, prekossi, kasahhi peenevillaline ja teistelt peent villa andvailt lammastelt.

I. TEHNILISED TINGIMUSED

1. Peent villa iseloomustab säuguline villaku ehitus, säugu villkarvade peenuse ja pikkuse ühtlikkus ning ühetasasus, küllaldaselt ühtlane säbarus kogu villkarva pikkuses, pehmus, elastilisus ja küllaldane rasvhigi sisaldus.

Villa peenus on villaku põhilistel osadel (külj, selg, aba) mitte alla 60-ne kvaliteedine (23,1—25,0 mikronit).

Villa värvus on valge.

Prekossi ja kasahhi peenevillaliste lammaste villa iseloomustab vähem ühtlane villkarvade peenus ja pikkus säugus, säbaruse vähem ühtlus, väiksem rasvhigi sisaldus ja mõningane kuivus villkarvade ülemistel otstel. Välisel säugul on koonuseline teravnemine otstel.

Villa, mida saadakse noortelt peenevillalistelt lammastelt esimese aasta pügamisel, iseloomustab latvade teravnemine säugu välispoolel, villkarvade peenuse ja pikkuse

Esitatud varumis- ministeeriumi poolt 2	Kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogus 6./XII 1955	Kehtestamise tähtaeg 1./IV 1956
--	---	---------------------------------------

Tartu Riikliku Ollikoali
Raamatukogu
42267

ARHIIVKOGU

väiksem ühetasasus ja mõningane kuivus säugu välispoolsetel otstel.

Peenvilla hulka kuulub samuti jämedavillaliste lammaste ristamisel peenevillalistega saadavate segatõuliste lammaste vill, kui see nõuetelt vastab ülalnäidatud peenvilla iseloomustusele.

Peenvillas, mis saadakse peenevillaliste-jämedavillaliste lammaste segatõult, lubatakse mõningane teravnemine ja kuivus säugu välispoolsetel otstel, vähem ühtlane säbarus ja suhteliselt väiksem rasvhigi sisaldus.

2. Peenevillaliste jäärade villak, mis sisaldab põhilistel osadel (kül, selg, aba) villa mitte alla 58-sa kvaliteedi, kuulub peenvilla hulka ja võetakse vastu ühes villakutega, millel on põhilistel osadel villa 60-se kvaliteediga ja nõutava pikkusega, vastavalt selle standardi punktile 5.

3. Valget värvi peen vill, läbi kasvanud värviliste villkarvadega, ja samuti hall ja pruun kõigis toonides kuulub peenvilla hulka.

4. Peen vill jaguneb:

a) villakuvill, mis on pügatud ühelt lambalt ja koosneb säukudest, mis on omavahel enamvähem ühendatud üheks tervikuks — villakuks.

Mittetäielikud villakud, samuti määrdumatud villatükid, mis on keeratud villakusse, millest nad on eraldunud, loetakse villakuvillaks.

Määrdumatud villatükid, mis kaaluvad igaüks vähem kui 150 grammi ja esitatakse üleandmiseks villakust eraldi, kuuluvad tükilise villa hulka, mis võetakse vastu eraldatuna villakuvillast, jaotamata klasside ja seisundi järgi;

b) alamate sortide vill.

5. Peen villakuvill liigitatakse sõltuvalt villkarvade pikkusest ja peenusest villaku põhilistel osadel (kül, selg, aba) klassidesse ja alaklassidesse vastavalt nõuetele, mis on näidatud tabelis 1.

Tabel 1

Klass	Alaklass	Iseloomustus
Kõrgem (valik- vill)	—	Vill valge värvusega, pikkus mitte vähem kui 70 mm, peenus 64 kvaliteeti ja rohkem, villak ja säuk tiheda ehitusega. Vill tugev rebimisel, astanguteta, elastiline, küllaldaselt rasvhigi, sügelise jälgedeta ja väivide vigastusteta, prügistamata taimsete lisanditega. Kaelal on lubatud ainult kergesti eraldatav taimsete lisandite prügisus (hein, õlg, vene takjas).
I	1	Vill pikkusega mitte alla 65 mm, peenusega 64 kvaliteeti ja rohkem.
I	2	Vill pikkusega mitte alla 65 mm, peenusega 60 ja 60/64 kvaliteeti.
II	1	Vill pikkusega mitte alla 55 mm, peenusega 64 kvaliteeti ja rohkem.
II	2	Vill pikkusega mitte alla 55 mm, peenusega 60 ja 60/64 kvaliteeti.
III	—	Vill pikkusega vähem kui 55 mm, kuni 40 mm, peenusega 60 kvaliteeti ja rohkem.

6. Peen vill pikkusega alla 40 mm loetakse lühenenuks, võetakse vastu sõltuvalt seisundile klassidesse jagamata.

7. Iga klassi ja alaklassi peen vill peab vastama etaloonidele, mis kinnitatakse Varumisministeeriumi poolt koos NSVL Tekstiiltööstuse Ministeeriumi, NSVL Põllumajandusministeeriumi ja NSVL Sovhooside Ministeeriumiga. Etaloonid hoitakse alal kõigis nimetatud ministeeriumides.

Etaloonide dublikaate valmistab Varumisministeerium ja varustab nendega villatootvaid majandeid, varumispunkte ja tööstusettevõtteid.

8. Peenvilla värvused peavad vastama iseloomustusele, mis on tähendatud tabelis 2.

Tabel 2

Villa värvus	Villa iseloomustus värvuse järgi
Valge	Täiesti valge vill nii villaku välis- kui ka siseküljel.
Helehall	Valge vill, läbikasvanud värviliste villkarvadega.
Mitmesugused värvused	Vill loomulikkudes värvustes: helehall, tumehall, pruun igasuguseis varjundeis ja samuti segavill mitmesugustes värvustes.

9. Peen villakuvill iga klassi ja alaklassi piirides, sõltuvalt seisundist (prügise iseloom ja aste, sügeliste või väivide vigastuse jälgede olemasolu, astangulisus, vastupidavuse kaotus rebimisele, loomuliku värvuse kaotus) liigitatakse:

- a) normaalseks;
- b) takja-prügiseks;
- c) defektseks;
- d) takja-prügiseks-defektseks.

Normaalne villakuvill

Vill on vastupidav rebimisele, küllaldase rasvhigi sisaldusega. Kergesti eraldatav taimne prügi, vigastuste jäljed sügeliste ja väivide poolt, sõltumata nende asukohast villakul, samuti raskesti eraldatav prügi (okkiline takjas, tõrsa) villaku teisejärgulise tähtsusega osadel (kael, kõhualune, reied), võivad esineda igaüks eraldi või üldkoguses mitte üle 10% villaku pinnast või kaalust.

Kõrgema klassi (valik) villakuvillas võib esineda ainult kaelal kergesti eraldatava prügise olemasolu; sügeliste jälgi ja väivide poolt tekitatud vigastusi ei tohi esineda.

Vill, mis on kaotanud loomuliku värvuse kogu villaku pinnal rohkem kui säugu ühe kolmandiku pikkuses (villa värvuse muutumine on selgesti nähtav pesemata villas) lammaste ebaõige pesemise või pidamise tagajärjel, kuulub koltunu hulka ja pakitakse eraldi.

Takja-prügine villaku vill

Esimene grupp — vill, mis sisaldab taimset kergesti eraldatavat prügi koguses üle 10% kuni 30% villaku pinnast või kaalust, või vill, mis sisaldab taimset raskesti eraldatavat prügi mitte üle 15% villaku pinnast või kaalust, sõltumata prügi asukohast villakul.

Teine grupp — vill, mis sisaldab taimset kergesti ja raskesti eraldatavat prügi koguses, mis ületab esimese grupi takja-prügise villa jaoks kindlaks määratud lubatavad kõrvalekaldumised.

Ülejäänud osas on esimese ja teise grupi takjas-prügise villa iseloomustus sama mis normaalse villaku villa osas.

Defektne villaku vill

Esimene grupp — vill sügeliste jälgedega või väivide poolt tekitatud vigastustega koguses üle 10% kuni 30% villaku pinnast või kaalust, samuti astangutega säugu alusel või lõpul.

Teine grupp — vill sügeliste jälgedega või väivide poolt tekitatud vigastustega koguses üle 30% villaku pinnast või kaalust; vill astangutega säugu keskel või astangutega üheaegselt nii säugu alguses kui ka lõpul, samuti vill, mis on kaotanud loomuliku värvuse ja vastupidavuse rebimisele lammaste ebaõige pesemise või pidamise tagajärjel.

Ülejäänud osas on esimese ja teise grupi defektse villa iseloomustus sama mis normaalsel villaku villal.

Takja-prügine defektne villaku vill

Esimese või teise grupi prüginen vill ja üheaegselt esimese või teise grupi defektne vill.

10. Kõigi klasside peen vill, milles leidub jämevilla salke või villkarvu, eraldatakse normaalsest villast, pakitakse ja antakse üle eraldi.

11. Villa alamate sortide hulka kuuluvad:

a) «äärevill» — väikesed määratud villatükid, mis on villakutest eraldunud pügamisel, samuti mis saadakse villakute kokkupanemisel nende äärte küljest määratud ribade lahtirebimisel;

b) «sabavill» — vill, mis pügatakse sabalt ja reite sisekülgedelt; vill, mis pügatakse lammaste otsmikult ja põselt, kuulub samuti «sabavilla» hulka;

c) «jalgadevill» — vill, mis pügatakse lamba jalgade alumistelt osadelt ja vill «lühipügi» (lühikesed villkarvad korduvast pügamisest, mis eraldatakse villakust) kuulub «jalgadevilla» hulka;

d) «sõnnikune» — väikesed villatükid, mis korjatakse villaku tagumistelt osadelt ning on tugevasti määratud lammaste kuse ja roojaga.

12. Alamaid villasorte ei liigitata pikkuse, peenuse ja seisundi järgi.

II. KOKKUPANEMINE, PAKKIMINE, MARKEERIMINE JA TRANSPORTIMINE

13. Villak asetatakse laiali võrklauale säugu otstega ülespoole ning eraldatakse sellest alamasordiline vill: «äärevill», «sabavill», «jalgadevill» ja «sõnnikune». Selle järel keeratakse üks villaku külje osadest, umbes $\frac{1}{3}$ kaugusel äärest kahekorra ja pannakse pikuti villaku keskosa peale; teine, vastaspoolne, villaku küljeosa asetatakse samuti esimese peale; pärast seda keeratakse villak pea- ja sabapoolsest otsast üheaegselt keskosa poole kokku (rullidena).

Märkus. Villakute kokkukeeramine teisiti ei ole lubatud.

14. Villa pakkimine, markeerimine ja transportimine toimuvad vastavalt GOST 6070—55 nõuetele järgmiste täiendavate tingimuste täitmisega:

a) villakuvill pakitakse eraldi lammaste tõugude järgi (nõukogude meriino, askaniiski jt.), värvuse, klasside, ala-

klasside ja gruppide (seisundi) järgi, mis käesolevas standardis on ette nähtud;

b) tükiline vill pakitakse eraldi värvuse järgi, alajaotusetä lammaste tõugude, klasside ja seisundi järgi;

c) alamate sortide villa pakkimine toimub eraldi villa nimetuste järgi «äärevill», «sabavill», «jalgadevill», «sõnnikune», alljaotusetä lammaste tõugude järgi.

15. Villatootvais majandeis, kus on üle 1000 peenevillalise lamba, pakitakse eraldi täiskasvanud lammaste vill ja esmakordselt pügatavate noorlammaste vill.

16. Iga villapalli otsal peab olema märgitud pesukindla värviga selge trafarett, milles on tähendatud:

Markeeringu sisu	Näitlik lühendatud märkimine
a) Vabariigi, krai, oblasti nimetus	Ставр. кр. Ставр. кр.
b) Rajooni varumiskontori nimetus	Ипат. р-н. Ипат. р-н
c) Kolhoosi või sovhoosi nimetus	Lenini nim. k-s К/х им. Ленина
d) Villa nimetus lammaste tõugude järgi (nõukogude meriino, askaniiski jt. või sega), või alamate sortide nimetus («äärevill», «jalavill», «sõnnikune», «sabavill») või näitamisega «tükivill».	Nõuk.-мер., ask., Сов. мер., ask., sega., peen, «ääre», tk. помесн. тонк. „обор.“ КСК.
e) Klass, alaklass, villa seisund	I—I, норм. I—I, норм.
f) Värvus	Valge, helehall, sega- värv Бел., св/сер., разн. цвет.
g) Lammaste vanus (täiskasvanud, noor- lambad)	Täisk., noor Вэр., мол.
h) Palli järjekorra number	№. 30 № 30
i) Palli kaal — bruto ja neto	Bto 110 kg, neto 108 kg Бр. 110 кг. н-то 108 кг.
j) Puhta villa väljatuleku protsent	Väljat. 40% Вых. 40%
k) GOST 7763—55	GOST 7763—55 ГОСТ 7763—55

Markeeringu näidis.

Stavr. kr. Ставр. кр.
Ipat. raj. Ипат. р-н.
Lenini nim. k-s К/х им. Ленина
Nõuk. mer. Сов. мер.
I—I, norm. I—I, норм.
Valge Бел.
Täisk. Вэр.
Nr. 30 № 30
Bto 110 kg, neto 108 kg Бр. 110
кг, н-го 108 кг
Väljat. 40% Вых. 40%
GOST 7763—55 ГОСТ 7763—55

III. SÄILITAMINE

17. Vill tuleb säilitada tingimustes, mis tagavad selle kaitsmise riknemise eest.

NSVL —	RIIKLIK STANDARD	GOST 7937—56
Standardite, Mõõtude ja Mõõteriistade Komitee NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures	LAMBAVILL POOLPEEN	Asendab KTRK OST 6320/298 ühtliku villagrupi osas ja GOST 251—41
		Grupp S 76

Käesolev standard kehtestatakse poolpeene ühtliku liigitatud villa kohta, mida pügatakse lammastelt üks kord aastas (keyadel): segatõulistelt peene-jämedavillalistelt, tsiigai, kuibõševi, degressi, pikavillalistelt-liha, läti tumedapealistelt, leedu ja eesti musta- ja valgepealistelt, opaarino, lühivillalistelt liha, gorki, gruusia, dagestani mägi-, samuti segatõulistelt poolpeene-jämedavillalistelt ja teistelt NSVL-s aretatavailt ühtlikku poolpeent villa andvatelt lammastelt.

I. Tehnilised tingimused

1. Poolpeent villa iseloomustab ühtlikkus, villaku säuklik ja säuklik-salguline ehitus ning küllaldaselt ühtlik säbarus.

Poolpeenes villas, mis saadakse peenevillaliste lammaste ristamisel jämedavillalistega ja poolpeenevillaliste jämedavillalistega, lubatakse mõningane prügisisus ja kuivus säugu välisotstel, vähem ühetasane säbarus ja tunduvalt väiksem rasvhigi sisaldus kui parandatud tõugude lammaste villas.

Villa peenus on villaku põhilistel osadel (külge, selg, aba) 58—50-kvaliteediline (25,1—27,0; 27,1—29,0; 29,1—31,0 mikronit).

Tsiigai lammaste vill, mille peenus villaku põhilistel osadel (külge, selg, aba) on 46 kvaliteeti (34,1—37,0 mik-

Esitatud Varumis-
ministeeriumi poolt

Kinnitatud Standardite, Mõõ-
tude ja Mõõteriistade Komitee
poolt 14./IV 1956. a.

Kehtestamise
tähtaeg
15./IV 1956. a.

ronit), kuulub poolpeene villa hulka ja võetakse vastu käesoleva standardi järgi.

2. Poolpeen vill liigitatakse, sõltuvalt selle päritolust, nimetuste järgi vastavalt tabelile 1.

Tabel 1

Jrk. nr.	Villa nimetus	Villa tinglik märkimine
1.	Segatõuline peenvillak—volohhi	Peen.-vol. ТНК-вол.
2.	„ peenvillak—pika-kitsasabaline	Peen.-p/kitsasab. ТНК.-ДТХВ.
3.	„ peenvillak—lühirasvasabaline	Peen.-l/rsvasab. ТНК-коротжхв.
4.	„ peenvillak—põhjalühi-sabaline	Peen.-põh. lühis. ТНК-севкорхв.
5.	„ peenvillak—rasvaõnnar	Peen.-rsvõn, ТНК-курд.
6.	„ peenvillak—burjaadi-mongoli	Peen.-burmong. ТНК-бурмонг.
7.	„ peenvillak—rasvasabaline (tagakaaskaasia ja kaukaasia, peale karabahhi)	Peen.-rsvsab. ТНК-жирнхв.
8.	„ peenvillak-karabahhi	Peen.-karabah. ТНК-карабах.
9.	Tsigai	Tsig. Циг.
10.	Kuibõševi	Kuib. Куйб.
11.	Degeressi	Dgrs. Дгрс.
12.	Pikavillaliste lihatõugude	pikav. lihat. Длинмясн.
13.	Läti	Läti Лат.
14.	Leedu	Leedu Лит.
15.	Eesti	Eesti Эст.
16.	Opaarino	Opar. Опар.
17.	Lühivillaliste lihatõugude	Lühiv.-lihat. Кормясн.
18.	Gorki	Gorki Горьк.
19.	Gruusia	Gruus. Груз.
20.	Dagestani — mägi-	Dag. Даг.

3. Teiste lambatõugude vill ja teistest ristamise liikidest saadud segatõugu vill, mis pole tähendatud käesoleva standardi punktis 2, võrdsustatakse, sõltuvalt nende lam-

maste villkatte iseloomust, ühe käesoleva standardi p.-s 2 nimetatud tõu- või ristamisest saadud liigi villaga.

4. Poolpeene villa värvused peavad vastama iseloomustusele, mis on tähendatud tabelis 2.

Tabel 2

Villä värvus	Villa iseloomustus värvuse järgi
Valge	Täiesti valge vill nii villaku välis- kui ka siseküljel.
Helehall	Valge vill, läbikasvanud värviliste villkarvadega.
Mitmesugused värvused	Vill loomulikes värvustes: hall, tumehall, pruun igasuguseis varjundeis ja must.

5. Poolpeen vill jaguneb:

a) villakuvillaks, mis on pügatud ühelt lambalt ja koosneb säukudest, mis on omavahel enam-vähem ühendatud tervikuks — villakuks.

Mittetäielikud villakud, samuti määratumata villatükid, mis on keeratud villakusse, millest nad on eraldunud, loetakse villakuvillaks.

Määratumata villatükid, mis kaaluvad igaüks vähem kui 150 grammi ja esitatakse üleandmisel villakuist eraldi, kuuluvad tükilise villa hulka, mis võetakse vastu eraldatuna villakuvillast rühmitusega nimetuse ja värvuse järgi, kuid rühmitamata klasside ja seisundi järgi.

Märkus. Peenvillak — lühirasvsabaliste ja peenvillak — põhja-lühisabaliste lammaste vill võetakse vastu villakuvillana, sellest tükilise villa eraldamiseta.

b) alamate sortide villaks.

6. Poolpeen villakuvill liigitatakse sõltuvalt villkarvade pikkusest ja peenusest villaku põhilistel osadel (külg, selg,

aba) klassidesse vastavalt nõudmistele, mis on näidatud tabelis 3.

Tabel 3

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
1	<p>Segatõuline peenvillak — jämedavillaline vill — ühtlik, säukliku ja säuklik-salgulise ehitusega, erineb peenvillast vähema ühtlikkusega villkarva peenuse ja pikkuse alal, rasvhigi vähema sisalduse, rohkem-avatud säuguga ja villkarvade otste jämenemisega.</p> <p>Villa värvus on mitmesugune — valgest kuni mitmesuguste värvusteni.</p> <p>Peenvillak-rasvaõndra, peenvillak-burjaadi-mongoli ja peenvillak-karabahhi villa hulgas esineb surnud villkarvu.</p>	I	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (külgselg, aba) mitte vähem kui 70 mm, peenusega 58—56 kvaliteeti.
		II	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (külgselg, aba) vähem kui 70 kuni 40 mm, peenusega 58—56 kvaliteeti.
		III	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (külgselg, aba) mitte vähem kui 40 mm, peenusega 50 kvaliteeti.
2	<p>Tsigai villa iseloomustab ühtlikkus, jäme säbarus, vetruvus, villaku säuklik ja säuklik-salguline ehitus.</p> <p>Villa värvus valge.</p> <p>Tsigai villa hulka kuulub samuti segatõugu tsigai-jämedavillaliste lammaste vill, mille villal on ilmselt tsigaivilla iseloom (ühtlane), valge värvus ja mis oma peenusest vastab tsigai villale.</p> <p>Esinevad segatõugu tsigai-jämedavillaliste lammaste heledad ja mitmesuguste värvustega villakud.</p>	I	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (külgselg, aba) mitte vähem kui 70 mm, peenusega 56—50 kvaliteeti.
		II	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (külgselg, aba) vähem kui 70 kuni 55 mm, peenusega 56—50 kvaliteeti.
		III	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (külgselg, aba) mitte vähem kui 55 mm, peenusega mitte alla 46 kvaliteedi.

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
3	<p>Kuibõševi, degeressi, pika-villaliste lihatõugu lammaste villa iseloomustab ühtlikkus, villaku säuklik ja säuklik-salguline ehitus, jäme säbarus, küllaldane ühetasasus säugu villkarvade pikkuses ja peenuses.</p> <p>Villa värvus valge.</p> <p>Degeressi villas esinevad üksikud pigmenteeritud villkarvad.</p> <p>Kuibõševi, degeressi ja pikavillaliste lihatõugu lammaste villa hulka kuulub samuti vill jämedavillaliste lammaste ristanditest kuibõševi, degeressi ja pikavillaliste lihatõugudega, kui nende ristandite villal on ühtlik iseloom, vastav peenus ja valge värvus.</p> <p>Tähendatud ristandelt esineb villakuid helehalli ja mitmesuguste värvustega.</p>	<p>I</p> <p>II</p>	<p>Villa pikkus villaku põhilistel osadel (küllg, selg, aba) mitte vähem kui 120 mm, peenusega 56—50 kvaliteeti.</p> <p>Villa pikkus villaku põhilistel osadel (küllg, selg, aba) vähem kui 120 kuni 70 mm, peenusega 56—50 kvaliteeti.</p>
4	<p>Läti, leedu, eesti, opaarino, gorki, gruusia, lühivillaliste lihatõugu lammaste villa iseloomustab ühtlikkus, villaku säuklik ehitus, keskmine ja peen säbarus, küllaldane vetruvus, rasvhigisus ja valge värvus. Lühivillaliste lihatõugu lammaste villas on lubatavad vähesel arvul värvilised villkarvad.</p> <p>Gruusia tõugu lammaste villal on ka säuklik-salguline ehitus.</p> <p>Läti, leedu, opaarino, eesti, gorki, gruusia, lühivillaliste lihatõugu lammaste villa hulka kuulub samuti vill jämedavilla-</p>	<p>I</p> <p>II</p>	<p>Villa pikkus villaku põhilistel osadel (küllg, selg, aba) mitte vähem kui 70 mm, peenusega 58—50 kvaliteeti.</p> <p>Villa pikkus villaku põhilistel osadel (küllg, selg, aba) vähem kui 70 kuni 55 mm, peenusega 58—50 kvaliteeti.</p>

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klas.	Klassi iseloomustus
5	liste lammaste ristanditelt ülal- loetletud lammaste tõugudega, kui sel villal on ühtlik iseloom, vastav peenus ja valge värvus. Tähendatud ristanditelt esi- nevad villakud helehalli ja mit- mesuguste värvustega.	I	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (külj, selg, aba) mitte vähem kui 70 mm, peenusega 58—56 kvaliteeti.
	Dagestani mägitõugu lamba- villa iseloomustab ühtlikkus, villaku säuklik ehitus, küllalda- ne ühetasasus villkarvade pik- kuse ja peenuse alal säugus, peen säbarus. Villa värvus valge.	II	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (külj, selg, aba) vähem kui 70 kuni 55 mm, peenu- sega 58—56 kvaliteeti.
	Dagestani mägitõugu lamba- villa hulka kuulub samuti vill jämedavillaliste lammaste rist- tanditelt dagestani mägitõugu lammastega, kui sel villal on ühtlik iseloom, vastav peenus ja valge värvus.	III	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (külj, selg, aba) mitte vähem kui 55 mm, peenus 50 kvaliteeti.

M ä r k u s. Villa pikkuseks loetakse säugu pikkus sirutatult, aga mitte säbarusest pinguletõmmatud seisundis.

7. Peenevillaliste-jämedavillaliste ristandlammaste vill pikkusega alla 40 mm, dagestani mägi, tsigai, läti, leedu, eesti, opaarino, gorki, gruusia, lühivillaliste liha-
tõugu lammaste vill pikkusega alla 55 mm, samuti kuibõ-
ševi, degeressi, pikavillaliste lihatõugu lammaste vill pik-
kusega alla 70 mm loetakse lühenenuks.

Lühenenud vill pakitakse ja võetakse vastu eraldi ning liigitatakse värvuse ja iga villanimetuse järgi, mis käes-
olevas punktis tähendatud, kuid ilma liigitamiseta klassi-
desse.

Seisundi järgi liigitatakse lühenenud vill järgmiselt:

a) normaalne vill — on lubatav villatükkide esine-

mine, mis on prügistatud mitut liiki taimsete lisanditega, — mitte üle 15% kõigest üleantava villa kogusest;

b) takja-prügine vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke, — üle 15% kõigest üleantava villa kogusest.

8. Poolpeen vill igast nimetusest ja klassist peab vastama etaloonidele, mis kinnitatakse NSVL Põllumajandusministeeriumi poolt koos NSVL Sovhooside Ministeeriumiga, NSVL Tekstiiltööstuse Ministeeriumiga ja Tsentrosojuziga. Etaloonid hoitakse alal igaühes nimetatud ministeeriumidest (keskasutustest).

Etaloonide dublikaate valmistab NSVL Põllumajandusministeerium ja varustab nendega villatootvaid majandeid, varumispunkte ja tööstusettevõtteid.

9. Poolpeen villakuvill liigitatakse iga nimetuse, värvuse ja klassi piires, sõltuvalt seisundist (prügisuse iseloom ja aste, sügeliste jäljed või väivide poolt tekitatud vigastused, astangu olemasolu, vastupidavuse kaotus rebimisele, loomuliku värvuse kaotus):

- a) normaalseks;
- b) takja-prügiseks;
- c) defektseks;
- d) takja-prügiseks defektseks.

Normaalne villakuvill on vastupidav rebimisele. Kergeti eraldatav taimne prügi, sügeliste jäljed ja väivide tekitatud vigastused, sõltumata nende asukohast villakul, samuti raskesti eraldatav prügi (okkiline takjas) villaku teisejärgulise tähtsusega osadel (kael, kõhualune, reied) võivad esineda igaüks eraldi või üldkoguses mitte üle 10% villaku pinnast või kaalust.

Vill, mis on kaotanud loomuliku värvuse kogu villaku pinnal rohkem kui sängu kolmandiku pikkuses (villa värvuse muutumine on selgesti nähtav pesemata villal) lamaste ebaõige pesemise või pidamise tagajärjel, kuulub koltunu hulka ja pakitakse eraldi.

Takja-prügine villaku vill

Esimene grupp — vill, mis sisaldab taimset kergesti eraldatavat prügi koguses üle 10% kuni 30% villaku pinnast või kaalust, või vill, mis sisaldab taimset raskesti eraldatavat prügi mitte üle 15% villaku pinnast või kaalust, sõltumata prügi asukohast villakul.

Kui villakul esineb üheaegselt kergesti ja raskesti eraldatav prügi, ei või nende lisanditega prügistatud villa üldkogus ületada 30% villaku pinnast või kaalust, sealhulgas raskesti eraldatava prügiga prügistatud villa mitte üle 15% villaku pinnast või kaalust.

Teine grupp — vill, mis sisaldab taimset kergesti ja raskesti eraldatavat prügi koguses, mis ületab esimese grupi takja-prügise villa jaoks kindlaksmääratud lubatavad kõrvalekaldumised.

Ülejäänud osas on esimese ja teise grupi takja-prügise villa iseloomustus sama mis normaalsel villaku villal.

Defektne villaku vill

Esimene grupp — vill sügeliste jälgedega või väivide poolt tekitatud vigastustega koguses üle 10% kuni 30% villaku pinnast või kaalust, samuti astanguga säugu aluses või lõpus.

Teine grupp — vill sügeliste jälgedega või väivide poolt tekitatud vigastustega koguses üle 30% villaku pinnast või kaalust; vill astanguga säugu keskel või astanguga üheaegselt nii säugu alusel kui ka lõpul, samuti vill, mis on kaotanud loomuliku värvuse ja vastupidavuse rebi-misele lammaste ebaõige pesemise või pidamise tagajärjel.

Ülejäänud osas on esimese ja teise grupi defektse villa iseloomustus sama mis normaalsel villaku villal.

Takja-prügine defektne villaku vill

Esimese või teise grupi prügine vill, mis ühtlasi on ka esimese või teise grupi defektne vill.

10. Villa alamate sortide hulka kuuluvad:

a) «äärevill» — väikesed määrduvad villatükid, mis on villakutest eraldunud pügamisel, samuti mis saadakse villakute kokkupanemisel nende äärte küljest määrduvad ribad lahtirebimisel;

b) «sabavill» — vill, mis pügatakse sabalt ja reite sisekülgedelt; vill, mis pügatakse lammaste otsmikult ja põskedelt, kuulub samuti «sabavilla» hulka;

c) «jalgadevill» — vill, mis pügatakse lamba jalgade alumistelt osadelt ja vill «lühipügi» (lühikesed villkarvad korduvast pügamisest, mis eraldatakse villakust) kuulub «jalgadevilla» hulka;

d) «sõnnikune» — väikesed villatükid, mis korjatakse villaku tagumistelt osadelt ning on tugevasti määrduvad lammaste kuse ja roojaga.

11. Alamaid villasorte ei liigitata värvuse, pikkuse, peenuse ja seisundi järgi. «Äärevill» liigitatakse villa nimetuste järgi («Äärevill tsigai» jt.).

II. KOKKUPANEMINE, PAKKIMINE, MARKEERIMINE JA TRANSPORTIMINE

12. Villak asetatakse laiali võrklauale, säugu otstega ülespoole ning eraldatakse sellest alamasordiline vill: «äärevill», «sabavill», «jalgadevill» ja «sõnnikune». Selle järel keeratakse üks villaku küljeosadest umbes $\frac{1}{3}$ kaugusel äärest pikuti kahekorra ja pannakse villaku keskosa peale, teine, vastaspoolne, villaku küljeosa asetatakse samuti esimese peale; pärast seda keeratakse villak pea- ja sabapoolselt otsast üheaegselt keskosa poole kokku (rullidena).

Märkus. Villakute kokkukeeramine teisiti ei ole lubatud.

13. Villa pakkimine, markeerimine ja transportimine toimub vastavalt GOST 6070—55 nõuetele järgmiste täiendavate tingimuste täitmisega:

a) Villakuvill pakitakse eraldi villa nimetuste järgi, mis käesoleva standardi p. 2 tähendatud (peenvillak — volohhi, tsigai, kuibõševi jt.), värvuse, klasside ja gruppide (seisundi) järgi, mis on käesolevas standardis ette nähtud.

Segatõugu poolpeenevillaliste-jämedavillaliste lamaste ühtliku villa pakkimisel lisandatakse pallide markeerimisel peale villa tingnimetuste äramärkimise, mis käesoleva standardi p. 2 tähendatud, — veel juurde «sega» («läti sega», «kuib. sega» jt.).

b) Tükiline vill pakitakse eraldi villa värvuste ja nimetuste järgi kooskõlas käesoleva standardi p-ga 2 alljaotuse ta klasside ja seisundi järgi.

c) Alamate sortide villa pakkimine toimub eraldi: «äärevill», «sabavill», «jalgadevill», «sõnnikune» vill, «äärevilla» alljaotusega villa nimetuste järgi («ääre tsigai» jt.).

Villatootvais majandeis, kus on üle 1000 poolpeenevillalise lamba, pakitakse eraldi täiskasvanud lammaste vill ja esmakordselt pügatud noorlammaste vill.

14. Iga villapalli otsale peab olema märgitud pesukindla värviga selge trafarett, milles on tähendatud:

Markeeringu sisu	Näitlik lühendatud märkimine
a) Vabariigi, krai, oblasti nimetus	Kuib. obl. Куйб. обл.
b) Rajooni varumiskontori nimetus	Loškini raj. Лошкинск. р-н
c) Kolhoosi või sovhoosi nimetus	Lenini-nim. k-s К/х. им. Ленина
d) Villa nimetus (peenvillakvolohhi, peenvillak-pikasabaline, tsigai või tsigai segatõugu, kuibõševi, kuibõševi segavereline jt.) või alamad sordid («äärevill», «sabavill», «jalgadevill» jt. või «tükivill»).	Kuib. Куйб kuib. segat., Куйб. помесн., «äärevill tsig.» „обор циг.“, түкiv. кск
e) Klass, villa seisund	I norm. I—норм.
f) Värvus	Val. Бел.
g) Lammaste vanus (täiskasvanud, noorlambad)	Täisk., noog. Взр., мол.
h) Palli järjekorra number	№ 30 № 30
i) Palli kaal — bruto ja neto	Bruto 100 kg Бр. 100 кг. Neto 98 kg Н-го 98 кг.
j) Puhtavilla väljatuleku protsent	Vljt. 55% Вых. 55%
k) GOST 7937—56	GOST 7937—56 ГОСТ 7937—56

Markeeringu näidis

Kuib. obl. Куйб. обл.
Koškini raj. Кошкинск. р-н
Lenini-nim. k-s К/х. им. Ленина
Kuib. Куйб.
Valge Бел.
I norm I-норм.
Täisk. Взр.
Nr. 30 № 30
Bruto 100 kg, Бр. 100 кг,
neto 98 kg н-то 98 кг.
Väljat. 55% Вых. 55%
GOST 7937—56 ГОСТ 7937—56

III. SÄILITAMINE

15. Vill tuleb säilitada tingimustes, mis tagavad selle kaitsmise riknemise eest.

NSVL —	RIIKLIK STANDARD	GOST 7938—56
Standardite, Mõõtude ja Mõõteriistade Komitee NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures	LAMBAVILL POOLJÄME	Asendab KTRK OST 6320/298 segavilla grupi osas, GOST 2257— 43 pooljämeda villa osas ja GOST 2258—43 pool- jämeda villa osas
		Grupp S 76

Käesolev standard kehtestatakse pooljämeda liigitatud villa kohta, mida pügatakse lammastelt:

a) kuibõševi, pikavillalistelt lihalammastelt, degressi, läti, leedu, eesti, opaarino, lühivillalistelt lihalammastelt, gorki, gruusia ühtlikku villa andvatelt lammastelt;

b) segatõulistelt peenevillalistelt-jämedavillalistelt ja poolpeenevillalistelt-jämedavillalistelt, kes annavad ebaühtlikku villa.

Ühtlikku pooljämedat villa pügatakse üks kord aastas — kevadel.

Ebaühtlikku pooljämedat villa pügatakse kaks korda aastas (kevadel ja sügisel) ning liigitatakse sõltuvalt pügamise ajast ja lammaste vanusest:

a) kevadiseks;

b) sügiseseks;

c) tallevillaks, mis saadakse noorlammaste esmakordsest pügamisest suvi- või sügisikuudel — üks kord aastas.

I. TEHNILISED TINGIMUSED

A. Kevadpügi vill

Pooljämedat ühtlikku villa iseloomustab villaku säuklik-salguline ehitus, keskmine ja jäme säbarus, ühtliku villa peenus villaku põhilistel osadel (kül, selg, aba) 48—46 kvaliteedine (31,1—34,0; 34,1—37,0 mikronit).

Esitatud Varumis- ministeeriumi poolt	Kinnitatud Standardite, Mõõtude ja Mõõteriistade Komitee poolt 14/IV 1956	Kehtestamise täht- aeg 15/IV 1956
--	--	--------------------------------------

Pooljämedat ebaühtlikku segatõuliste lammaste villa iseloomustab villaku salguline ehitus, udu-, ülemineku ja okasvillkarvade esinemine ja sel on ilmsed segatõuliste lammaste villa tunnused, mis avalduvad pikemate udu- ja ülemineku villkarvade arvu suurenemises, okasvillkarvade peenenemises ja rasvhigi koguse suurenemises, võrreldes jämedavillaliste lähtelammaste villaga.

Pooljämeda ebaühtliku villa hulka kuuluvad samuti vahepealset tüüpi villakud, mis põhilistel osadel sisaldavad ebaühtliku villa kõrval ka ühtlikku villa.

2. Pooljäm

Tabel 1

Järjekorra nr.	Villa nimetus	Villa tinglik märkimine
a) Ühtlik		
1	Kuibõsevi	p/jäm Kuib. p/гр. Куиб.
2	Pikavillaliste lihalammaste	p/jäm Dlinmjäs. p/гр. Длинмяш
3	Degeressi	p/jäm Dgrs. p/гр. Дгрс.
4	Läti	p/jäm Läti. p/гр. Лат.
5	Leedu	p/jäm Leedu. p/гр. Лит.
6	Eesti	p/jäm Eesti. p/гр. Эст.
7	Opaarino	p/jäm Op. p/гр. Оп.
8	Lühivillaliste lihalammaste	p/jäm Lühivlin. p/гр. Кормяшн.
9	Gorki	p/jäm Gorki. p/гр. Горьк.
10	Gruusia	p/jäm Gruus. p/гр. Груз.
b) Ebaühtlik		
11	Segatõuline peenvillak-volohhi	p/jäm Peenv.-vol. p/гр. Тонк.-вол.
12	„ peenvillak—pikakitsasabaline	p/jäm Peenv. pks. p/гр. Тонк.-дтхв.
13	„ peenvillak—lühirasvasabaline	p/jäm Peenv. lrs. p/гр. Тонк.-корот
14	„ peenvillak—põhjalühisabaline	p/jäm Peenv. pls. p/гр. Тонк.-севкорхв.
15	„ peenvillak rasvaõnnar	p/jäm Peenv. rsõp. p/гр. Тонк.-курд.

Järjekorra nr.	Villa nimetus	Villa tinglik märkimine
16	Segatõuline peenvillak—burjaadi-mongoli	p/jame Peenv. Burmong. п/гр. Тонк.-бурмонг.
17	peenvillak—rasvasabaline (tagaukaasia ja kaukaasia, peale karabahi)	p/jame Peenv. rssb. п/гр. Тонк-жирнхв.
18	peenvillak—karabahi	p/jame Peenv. karab. п/гр. Тнк.-карабах
19	tsigai—jämedavillaline	p/jame Tsig. jamev. п/гр. Циг-груб.
20	gorki—jämedavillaline	p/jame Gorki jamev. п/гр. Горьк.-груб.
21	läti tumepealine-jämedavillaline	p/jame Läti jamev. п/гр. Лат.-гр.
22	leedu mustapealine-jämedavillaline	p/jame Leedu jamev. п/гр. Лит.-гр.
23	eesti mustapealine ja valgepealine-jämedavillaline	p/jame Eesti jamev. п/гр. Эст.-гр.
24	gruusia—jämedavillaline	
25	oparino—jämedavillaline	p/jame Gruusia jamev. п/гр. Груз.-гр.
26	lühivillaline	p/jame Opar.-jamev. п/гр. Опар.-груб.
26	liha—jämedavillaline	p/jame Lv.-lh.-jamev. п/гр. Кормясн.-груб.
27	kuibõševi—jämedavillaline	p/jame Kuib. jamev. п/гр. Куйб.-груб.
28	pikavillaline liha-jämedavillaline	p/jame Pikav. lh. jamev. п/гр. Длинмясн.-груб.
29	degressi—jämedavillaline	p/jame Dgrs. jamev. п/гр. Дгрс.-груб.
30	dagestani mägi-jämedavillaline	p/jame Dag. jamev. п/р. Даг.-груб.

3. Teiste lambatõugude ühtlik vill ja teistest ristsugutamise liikidest saadud ebaühtlik segatõuliste vill, mis ei ole tähendatud käesolevas standardis, võrdsustatakse, sõltuvalt nende lammaste villkatte iseloomust, ühe käesoleva

standardi p-s 2 nimetatud tõu või ristsugutamisest saadud liigi villaga.

4. Pooljäm

Tabel 2

Villa värvus	Villa iseloomustus värvuse järgi
Valge	Täiesti valge vill nii villaku välispidisest kui ka seespidisest küljest.
Helehall	Valge vill läbikasvanud värviliste villkarvadega.
Mitmesugused värvused	Vill loomulikes värvustes: hall, tumehall, pruun igasuguseis varjundeis ja must.

5. Pooljäm

a) villakuvill, mis pügatud ühelt lambalt ja koosneb villa salkudest ja säukudest, mis on omavahel enamvähem ühendatud üheks tervikuks — villakuks.

Mittetäielikud villakud, samuti määrumata villatükid, mis on keeratud villakusse, millest nad eraldunud, loetakse villakuvillaks.

Määrumata villatükid, mis kaaluvad igaüks kuni 100 grammi ja esitatakse üleandmiseks villakust eraldi, kuuluvad tükilise villa hulka, mis võetakse vastu eraldatuna villakuvillast, jaotusega nimetuse ja värvuse järgi, kuid jaotamata klasside ja seisundi järgi.

Märkus. Põhjalühisabaliste ja lühirasvasabaliste lammaste ristandite vill peenevillaliste ja poolpeenevillaliste jääradega võetakse vastu villakuvillana ilma tükilise villa eraldamiseta.

b) Alamate sortide vill.

6. Pooljāme villakuvill liigitatakse kvaliteedi järgi klassidesse vastavalt nõuetele, mis on näidatud tabelis 3.

Tabel 3

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
1	<p>Kuibõševi, degeressi, pikavillaliste lihatõugu lammaste villa iseloomustab ühtlikkus, villaku säuklik ja säuklik-salguline ehitus, jāme sābarus, küllaldane ühetasasus sāugu villkarvade pikkuses ja peenuses.</p> <p>Villa värvus valge.</p> <p>Degeressi villas esinevad üksikud pigmenteeritud villkarvad.</p> <p>Kuibõševi, degeressi ja pikavillaliste lihatõugu lammaste villa hulka kuulub samuti vill jämedavillaliste lammaste ristanditest kuibõševi, degeressi ja pikavillaliste lihatõugudega, kui nende ristandite villal on ühtlik iseloom, vastav peenus ja valge värvus.</p> <p>Tähendatud ristandeilt esinevad villakud helehalli ja mitmesuguste värvustega.</p>	I	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (kül, selg, aba) mitte vähem kui 120 mm, peenusega 48—46 kvaliteeti.
		II	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (kül, selg, aba) vähem kui 120 kuni 70 mm, peenusega 48—46 kvaliteeti.
2	<p>Lāti, leedu, eesti, opaarino, lühivillaliste lihatõugu lammaste, gorki ja gruusia villa iseloomustab ühtlikkus, villaku säuklik ehitus, keskmine ja peen sābarus, küllaldane vetruvus, rasvhigisus ja valge värvus.</p> <p>Lühivillaliste lihatõugu lammaste villas on lubatud vähesel arvul värviliste villkarvade esinemine.</p> <p>Gruusia tõugu lammaste villal on ka säuklik-salguline ehitus.</p>	I	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (kül, selg, aba) mitte vähem kui 70 mm, peenusega 48—46 kvaliteeti.
		II	Villa pikkus villaku põhilistel osadel (kül, selg, aba) 70 kuni 55 mm, peenusega 48—46 kvaliteeti.

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
3	<p>Läti, leedu, eesti, opaarino, lühivillaliste lihatõugu lammaste, gorki ja gruusia villa hulka kuulub samuti vill jämedavillaliste lammaste ristanditest loetletud lambatõugudega, kui sel villal on ühtlik iseloom, vastav peenus ja valge värvus.</p> <p>Tähendatud ristandest esinevad villakud helehalli ja mitmesuguste värvustega.</p> <p>Vill peenevillalistelt jämedavillaliste segatõugu lammastelt, mis saadakse jämedavillaliste lammaste ristamisest peenevillaliste jääradega, erineb poolpeenest villast salgulise ehitusega, ebahõhtlusega peenuses ja villkarvade pikkuses; salgud koosnevad udu-, ülemineku- ja okasvillkarvadest mitmesugustes vahekordades, sõltuvalt ristamise liigist (vt. p. 2).</p> <p>Villa värvus mitmesugune — valgest kuni mitmete värvusteni.</p>	<p>I</p> <p>II</p>	<p>Vill villaku põhilistel osadel (kül, selg, aba) koosneb domineerivast uduvillkarvade massist ja pikematest üleminekuvillkarvadest, vähesel arvul peente okasvillkarvade esinedes, mis veidi ulatuvad üle udu- ja üleminekuvillkarvade massi ja moodustavad peene salgu.</p> <p>Peenvillak-rasvaõn- nar, peenvillak-burjaadi-mongoli ja peenvillak-karabahhi villas esinevad surnud ja kuivad villkarvad, teiste ristandite villas aga vaid erandina.</p> <p>Vill villaku põhilistel osadel (kül, selg, aba) koosneb suures koguses esinevast uduvillast ja sellest üleulatuvatest, pikematest ning jämedamatest kui I klassis, ülemineku- ja okasvillkarvadest, mis</p>

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
4	<p>Vill tsigai-jämedavillalistelt segatõugu lammastelt, mis saadakse jämedavillaliste lammaste ristamisest tsigai jääradega.</p> <p>Erineb tsigai villast salgulise ehitusega, ebaühtlusega villkarvade peenuses ja pikkuses, koosneb ülemineku-, udu- ja okasvillkarvadest.</p> <p>Villa värvus on mitmesugune — valgest kuni mitmete värvusteni.</p>	<p>I</p> <p>II</p>	<p>moodustavad salgu. Villal on ilmsed segatõuliste lammaste villa tunnused, mis avalduvad udu- ja üleminekuvillkarvade pikenemises, nende arvu ja samuti rasvhigisuse suurenemises võrreldes vastavate jämedavillaliste lähteammaste villaga.</p> <p>Esinevad surnud ja kuivad villkarvad.</p> <p>Peenvillak-rasvaõnna, peenvillak-burjaadi-mongoli ja peenvillak-karabahhi villas on olemas surnud villkarvad.</p> <p>Vill villaku põhilistel osadel (külj, selg, aba) koosneb domineerivast üleminekuvillkarvade massist, udu- ja peene okasvillkarvade esinedes vähesel arvul.</p> <p>Okasvillkarvad ulatuvad veidi üle üleminekuvillkarvade massi; tsigai-rasvaõndra villas on lubatav surnud villkarva esinemine vähesel arvul.</p> <p>Vill suurtes ja pikemates salkudes kui I klassis; okasvillkarvade hulk on suurem kui I klassis ja üleminekuvillkarvad on jämedamad.</p>

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
5	<p>Segatõuliste lammaste vill:</p> <p>a) gorki-jämedavillaline;</p> <p>b) läti tumepealine-jämedavillaline;</p> <p>c) leedu mustapealine-jämedavillaline;</p> <p>d) eesti mustapealine ja valgepealine-jämedavillaline;</p> <p>e) gruusia-jämedavillaline;</p> <p>f) opaarino-jämedavillaline;</p> <p>g) lühivillaline liha-jämedavillaline.</p> <p>Iseloomustab nii ühtliku kui ka ebaühtliku villa esinemine villakus.</p> <p>Vill on enamasti salgulise ehitusega, nõrga läikega, koosneb peamiselt ülemineku villkarvade, udu- ja okasvillkarvade vähesel arvul esinedes, mitmesuguses vahekorras, sõltuvalt jämedavillalistest lähtelammastest.</p> <p>Villa värvus on mitmesugune — valgest kuni mitme värvuseni.</p>	<p>I</p> <p>II</p>	<p>Tsigai-rasvaõndra villas on lubatav surnud villkarvade esinemine suurel arvul.</p> <p>Villakud, mis sisaldavad ühtlikku säukliku või säuklik-salgulise ehitusega villa mitte vähem kui 30% villaku pinnast.</p> <p>Villakud, segatõulistelt ebaühtlasest villast, mis sisaldavad villaku üksikutes osades vähesel arvul ühtlikku villa, samuti villakud, millel on kogu pinnal segatõuliste lammaste villa ilmseid tunnuseid, mis avalduvad pikemate udu- ja üleminekuvillkarvade arvu suurenemises, okasvillkarvade peenenemises ja rasvhigi suurenemises võrreldes jämedavillalistest lammaste villaga. Esinevad surnud villkarvad.</p>
6	<p>Segatõuliste lammaste vill:</p> <p>a) kuibõševi-jämedavillaline;</p> <p>b) pikavillaline liha-jämedavillaline;</p> <p>c) degeressi-jämedavillaline.</p> <p>Vill on salgulise ehitusega, on ilmsete segatõuliste lammaste villa tunnustega, mis väljenduvad uduvillkarvade pi-</p>	<p>I</p> <p>II</p>	<p>Salgulise ehitusega villakud, mis sisaldavad ühtlikku villa mitte vähem kui 30% koguses villaku pinnast.</p> <p>Villakud segatõulistest ebaühtlikust villast, mis sisaldavad villaku üksikutes osades vähesel arvul üht-</p>

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
7	<p>kenemises, üleminekuvillkarvade hulga suurenemises, okasvillkarvade peenenemises; iseloomustab nii ühtliku kui ka ebaühtliku villa esinemisega villakus mitmesuguses vahekorras.</p> <p>Villa värvus on mitmesugune — valgest kuni mitme värvuseni.</p> <p>Segatõuliste lammaste vill, mis saadakse dagestani mägilamba ristamisest jämedavillalistega.</p> <p>Villal on salguline ehitus; erineb poolpeenest villast ebaühtlikkusega villkarvade peenuses ja pikkuses; salgud koosnevad udu-, ülemineku- ja okasvillkarvadest mitmesuguses vahekorras.</p> <p>Villa värvus on mitmesugune — valgest kuni mitme värvuseni.</p>	<p>I</p> <p>II</p>	<p>likku villa, samuti villakud, millel on kogu pinnal ilmsed segatõuliste lammaste villa tunnused, mis avalduvad pikemate udu- ja üleminekuvillkarvade arvu suurenemises, okasvillkarvade peenenemises ja rasvhiigi suurenemises võrreldes jämedavillaliste lammaste villaga.</p> <p>Vill villaku põhilistel osadel (külge, selge, aba) koosneb domineerivast uduvillkarvade ja pikemate üleminekuvillkarvade massist, vähesel arvul okasvillkarvade esinedes, mis veidi ulatuvad üle udu- ja üleminekuvillkarvade massi.</p> <p>Vill villaku põhilistel osadel (külge, selge, aba) koosneb rohkearvulisest uduvillast ja sellest üle ulatuvatest ülemineku- ja okasvillkarvadest, mis on pikemad ja jämedamad kui I klassil.</p>

Märkus. Ühtliku pooljämeda villa pikkuseks loetakse säugu pikkus sirutatult, kuid mitte säbarusest pinguletõmmatud seisundis.

7. Ühtlik pooljäme läti, leedu, eesti, opaarino lühivillaliste lihalmammaste, gorki, gruusia vill pikkusega vähem kui 55 mm, samuti kuibõševi, pikavillaliste lihalmammaste ja

degeressi vill pikkusega vähem kui 70 mm — loetakse lühenenuks.

Lühenenud vill pakitakse ja võetakse vastu eraldi ning liigitatakse värvuse ja iga villanimetuse järgi, mis käesolevas punktis tähendatud, kuid ilma liigitamiseta klassidesse.

Seisundi järgi liigitatakse lühenenud vill järgmiselt:

a) normaalne vill — on lubatav villatükkide esinemine, mis on prügistatud mitut liiki taimsete lisanditega, — mitte üle 15% kogu üleantava villa kogusest;

b) takjaprügine vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke, — üle 15% kogu üleantava villa kogusest.

8. Pooljame villakuvill liigitatakse iga nimetuse, värvuse ja klassi piires sõltuvalt seisundist (prügisuse iseloom ja aste, sügeliste või väivide vigastuste jälgede, astangute olemasolu, vastupidavuse kaotus rebimisel, loomuliku värvuse kaotus):

- a) normaalseks;
- b) takja-prügiseks;
- c) defektseks;
- d) takjaprügiseks defektseks.

Normaalne villakuvill on vastupidav rebimisele. Kergeti eraldatav taimne prügi; sügeliste jäljed ja väivide poolt tekitatud vigastused, sõltumata nende asukohast villakul, samuti raskesti eraldatav prügi (okkiline takjas) villaku teisejärgulise tähtsusega osadel (kael, kõhualune, reied) võivad esineda igaüks eraldi või üldkoguses mitte üle 10% villaku pinnast või kaalust.

Vill, mis on kaotanud loomuliku värvuse kogu villaku pinnal rohkem kui säugu ühe kolmandiku pikkuses (villa värvuse muutumine on selgesti nähtav pesemata villas) lammaste ebaõige pesemise või pidamise tagajärjel, kuulub koltunu hulka ja pakitakse eraldi.

Takja-prügine villaku vill

Esimene grupp — vill, mis sisaldab kergesti eraldatavat taimset prügi koguses üle 10% kuni 30% villaku pinnast või kaalust, või vill, mis sisaldab raskesti eraldatavat taimset prügi mitte üle 15% villaku pinnast või kaalust, sõltumata prügi asukohast villakul.

Kui villakul esineb üheaegselt kergesti eraldatav ja raskesti eraldatav prügi, ei või nende lisanditega prügistatud villa üldkogus ületada 30% villaku pinnast või kaalust, sealhulgas raskesti eraldatava prügiga prügistatud villa mitte üle 15% villaku pinnast või kaalust.

Teine grupp — vill, mis sisaldab taimset kergesti eraldatavat ja raskesti eraldatavat prügi koguses, mis ületab esimese grupi takja-prügise villa jaoks kindlaksmääratud lubatud kõrvalekaldumised.

Ülejäänud osas on esimese ja teise grupi takjas-prügise villa iseloomustus sama, mis normaalse villaku villa osas.

Defektne villaku vill

Esimene grupp — vill sügeliste jälgedega või väivide poolt tekitatud vigastustega üle 10% kuni 30% villaku pinnast või kaalust, samuti astanguga salgukese (säugu) alusel või lõpul.

Teine grupp — vill sügeliste jälgedega või väivide poolt tekitatud vigastustega koguses üle 30% villaku pinnast või kaalust. Vill astanguga säugu keskel või astanguga üheaegselt nii säugu alusel kui ka lõpul, samuti vill, mis on kaotanud loomuliku värvuse ja vastupidavuse rebinemisel lammaste ebaõige pesemise või pidamise tagajärjel.

Ülejäänud osas on esimese ja teise grupi defektse villa iseloomustus sama, mis normaalsel villaku villal.

Takja-prügine defektne villaku vill

Esimese või teise grupi prüginen vill, mis ühtlasi on ka esimese või teise grupi defektne vill.

9. Villa alamate sortide hulka kuuluvad:

a) «Klok» — väikesed määrduvad villatükid, mis on villakutest eraldunud pügamisel, samuti mis saadakse villakute kokkupanemisel nende äärte küljest määrduvad ribade lahtirebimisel.

b) «Sõnnikune» — väikesed villatükid, mis korjatakse villaku tagumistelt osadelt ning on tugevasti määrduvad lammaste kusest ja roojast.

10. Alamaid villasorte ei liigitata värvuse, pikkuse, peenuse ja seisundi järgi. «Klok» liigitatakse villa nimetuste järgi («Klok läti» jt.).

B. Sügispügi vill

11. Pooljämedat ebaühtlikku sügispügi villa iseloomustab kindla siduvuse (kohesiooni) puudumine üksikute villkarvadenidede ja salgukeste vahel, vilikarvade lühem pikkus ja väiksem rasvhigisus võrreldes kevadpügi villaga vastavate nimetuste järgi.

Villa värvus on mitmesugune — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.

12. Pooljäm ebaühtlik sügispügi vill liigitatakse nimetuste järgi vastavalt käesoleva standardi p-le 2.

13. Pooljäm ebaühtlik sügispügi vill liigitatakse värvuste järgi vastavalt käesoleva standardi p-le 4.

14. Pooljämedat ebaühtlikku sügispügi villa kvaliteedi järgi klassidesse ei liigitata.

15. Pooljäm ebaühtlik sügispügi vill liigitatakse iga nimetuse ja värvuse piirides, sõltuvalt seisundist (taimsete lisanditega prügistatuse aste):

a) normaalseks;

b) takja-prügiseks.

Normaalne vill — on lubatav villatükkide esinemine, mis on prügistatud mitmesugust liiki taimsete lisanditega, — mitte üle 10% üleantava villa kaalust.

Takja-prügine vill

Isimene grupp — vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke, — üle 10% kuni 30% üleantava villa kaalust.

Teine grupp — vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke koguses, mis ületab esimese grupi takjas-prügise villa jaoks kindlaksmääratud lubatavad kõrvalekaldumised.

Märkus. Väikesed tallevilla tükid, mis tugevasti määrduvad lammaste kusega ja roojaga, kuuluvad «sõnnikuse» tallevilla hulka.

B. Tallevill

16. Pooljäm ebaühtlik tallevill saadakse pooljämmeda-villaliste segatõugu noorlammaste pügamisel. Tallevilla iseloomustab vetruvus ja salgukeste korgitsataoline kiharus. Siduvus (kohesioon) villkarvade vahel salgukestes ja üksikute salgukeste vahel on nõrk, mille tõttu salgukesed ei moodusta tervet villakut.

Võrreldes vastavate nimetuste pooljämmeda ebaühtliku kevadpügivillaga on tallevillal väiksem villkarvade pikkus, väiksem rasyhigisus ja määrduvus. Villa värvus on mitmesugune — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.

17. Pooljäm ebaühtlik tallevill liigitatakse nimetuste järgi vastavalt käesoleva standardi p-le 2.

18. Pooljäm ebaühtlik tallevill liigitatakse värvuse järgi vastavalt käesoleva standardi p-le 4.

19. Pooljämmedat ebaühtlikku tallevilla kvaliteedi järgi klassidesse ei liigitata.

20. Pooljäm ebaühtlik tallevill liigitatakse iga nimetuse ja värvuse piirides sõltuvalt seisundist (taimsete lisanditega prügistatuse aste):

a) normaalseks;

b) takja-prügiseks.

Normaalne vill — on lubatav villatükkide esinemine, mis on prügistatud mitmesugust liiki taimsete lisanditega, — mitte üle 10% üleantava villa kaalust.

Takja-prügine vill.

Esimene grupp — vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke, — üle 10% kuni 30% üleantava villa kaalust.

Teine grupp — vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke koguses, mis ületab esimese grupi takjas-prügise villa jaoks kindlaksmääratud lubatavad kõrvalekaldumised.

Märkus. Väikesed tallevilla tükid, mis on tugevasti määratud lammaste kusega ja roojaga, kuuluvad «sõnnikuse» tallevilla hulka.

21. Pooljäre kevadene, sügisene ja tallevill igast nimetusest ja klassist peab vastama etaloonidele, mis kinnitatakse NSVL Põllumajandusministeeriumi poolt koos NSVL Sovhooside Ministeeriumiga, NSVL Tekstiiltööstuse Ministeeriumiga ja Tsentrosojuziga.

Etaloonid hoitakse alal igaühes nimetatud ministeeriumidest (keskasutustest).

Etaloonide dublikaate valmistab NSVL Põllumajandusministeerium ja varustab nendega villatootvaid majandeid, varumispunkte ja tööstusettevõtteid.

II. KOKKUPANEMINE, PAKKIMINE, MARKEERIMINE JA TRANSPORTIMINE

22. Kevadvilla villak asetatakse laiali võrklauale säukude otstega ülespoole ning eraldatakse selle küljest alamate sortide vill: «klok» ja «sõnnikune» vill. Selle järel keeratakse üks villaku küljeosadest, umbes $\frac{1}{3}$ kaugusel äärest, pikuti kahekorra ja pannakse villaku keskosa peale, teine, vastaspoolne, villaku küljeosa asetatakse samuti esimese peale; pärast seda keeratakse villak pea- ja sabapoolsest otsast üheaegselt keskosa poole kokku (rullidena).

Märkus. Villakute kokkukeeramine teisiti ei ole lubatud.

23. Villa pakkimine, markeerimine ja transportimine toimub vastavalt GOST 6070—55 nõuetele järgmiste täiendavate tingimuste täitmisega:

a) kevadene villakuvill, samuti sügisene ja tallevill pakitakse eraldi, värvuse, klasside (ainult kevadene), gruppide (seisundi) ja nimetuste järgi («Peen. vol.», «Peen rasvõnnar» jt.);

b) tükiline vill pakitakse eraldi värvuste ja nimetuste järgi (peenvillak — volohhi, peenvillak — rasvõnnar jt.), kuid ilma all-liigitusteta klasside ja seisundite järgi;

c) alamate sortide — «klok», «sõnnikune» — pakkimine toimub eraldi, «kloki» alljaotusega villanimetuste järgi («klok peen. vol.» jt.).

24. Iga villapalli otstele peab olema märgitud pesu-kindla värviga selge trafarett, milles on tähendatud:

Markeeringu sisu	Näitlik lühendatud märkimine
a) Vabariigi, krai, oblasti nimetus	Stalingr. obl. Сталингр. обл.
b) Rajooni varumiskontori nimetus	Камышин. р-н. Камышин. р-н.
c) Sovhoosi või kolhoosi nimetus	К-с «Gigant» К/х., Гигант
d) Villa — või alamate sortide nimetus («klok», «sõnnikune» või äratähendamine «tüki vill»)	р/және, реп. vol. П/гр. Тнк.-вол. «klok», реп. vol., тк. «клок. Тнк.-вол.» кск
e) Villa nimetus pügamise aja järgi (kevadene, sügisene, tallevill)	Кев., сүг. tallev. Весен., осен., поярк.
f) Klass, villa seisund	I-norm I-норм
g) Värvus	Val. Бел.
h) Palli järjekorra number	Nr. 30 № 30
i) Palli kaal — bruto ja neto	Bruto 80 kg, neto 78 kg Бр. 80 кг, н-то 78 кг
j) Puhta villa väljatuleku protsent	Väljat. 56% Вых. 56%
k) GOST 7938—56	GOST 7938—56 ГОСТ 7938-56

Markeeringu näidis

Stalingr. obl. Сталингр. обл.
Kamõšin. raj. Камышин. р-н
K-s «Gigant» K/x „Гигант“
p/jäme, рееп. vol.
П/гр. Тнк-вол.
Kevad. Весен.
I-norm. I-норм.
Valge. Бел.
Nr. 30 № 30
Bruto 80 kg, neto 78 kg
Бр. 80 кг, н-то 78 кг
Väljat. 56% Вых. 56%
GOST 7938-56 ГОСТ 7938-56

III. SÄILITAMINE

25. Vill tuleb säilitada tingimustes, mis tagavad selle kaitsmise riknemise eest.

NSVL	RIIKLIK STANDARD	GOST 7939—56
Standardite, Mõõtude ja Mõõteriistade Komitee NSVL Ministrite Nõukogu juures	LAMBAVILL JÄME	Asendab GOST 455-41, GOST 456- 41, GOST 457-41, GOST 458-41, GOST 459-41, GOST 460-41, GOST 2257-43 jä- meda villa osas ja GOST 2258-43 jä- meda villa osas.
		Grupp S76

Käesolev standard kehtestatakse jämeda liigitatud villa kohta, mida pügatakse NSVL-s aretatavalt mitmesugustelt jämedavillalist tõugu lammastelt: karakul, volohhi, kutšugurovi, bakuri, malitši, harilik pikakitsasabaline, lühirasvasabaline (lääne-siberi), kohalik ukraina, sokolski, rešetilovi, tsurkani, mägikarpaadi, moldaavia (tšuška), harilik põhjalühisabaline, mihnovi, tšerkasski, burjaadimon-goli, gorski (mägi rasvasabaline lammas), osseedi, tušini, balbasi, bozahhi, mazedhi, lezgini, turkmeeni, edilbajevi, džaidari, gissari, teised rasvõnnar, karabahhi ja samuti teiste lammaste vill, kui sel on ühe tähendatud tõugude tunnused.

Jämedavillaliste lammaste pügi viiakse läbi:

- a) täiskasvanud lammastel kaks korda aastas — kevadel ja sügisel;
- b) noorlammaste esmakordset pügi üks kord aastas — suve- või sügiskuudel.

I. TEHNILISED TINGIMUSED

A. Kevadpügi vill

1. Jämedat villa iseloomustab salguline ehitus, ebaühtlik ja ebatasane villkarva peenus ja pikkus, koosneb udu-, ülemineku- ja okasvillkarvast mitmes vahekorras.

Esitatud Varumis- ministeeriumi poolt	Kinnitatud Standardite, Mõõtude ja Mõõteriistade Komitee poolt 14/IV 1956	Kehtestamise tähtaeg 15/IV 1956
--	--	------------------------------------

2. Jäme vill liigitatakse nimetuste järgi vastavalt tabelile 1.

Tabel 1

Jrk. nr.	Villa nimetus	Villa tinglik märkimine
1.	Karakul — karakullammastelt	Karakul Карак.
2.	Vene — lammastelt volohhi, kutšugurovi, bakuri, malitšiharilik pikakitsasabaline, lühirasvsabaline (lääne-siberi), kohalik ukraina, sokoli, rešetilovi, tsurkani, mägikarpaadi, moldaavia (tšuška)	Vene Русск.
3.	Vene — harilikelt põhjalühisabalistelt lammastelt	Vene-põhja. lühisab. Русск-севкорхв.
4.	Mihnovi, tšerkasi — selle tõi lammastelt	Mihn., tšerk. Михн., черк.
5.	Burjaadi-mongoli — burjaadi-mongoli rasvsabalistelt lammastelt	Bur.-mong. Бур.-монг.
6.	Mägilammastelt gunibski, avarski, andeiski, osseedi ja teistelt mägirasvsabalistelt lammastelt	Mägil. Горск.
7.	Tušinski — selle tõi lammastelt	Tuš. Туш.
8.	Balbasi — selle tõi lammastelt	Balbas. Балб.
9.	Bozahhi, mazedhi — selle tõi lammastelt	Boz., maz. Боз., маз.
10.	Lezgini — selle tõi lammastelt	Lezg. Лезг.
11.	Turkmeeni — turkmeeni rasvõnnarlammastelt	Turkm. Туркм.
12.	Edilbajevi, džaidari — nende tõiliste rasvõnnarlammastelt	Edilb., džaid. Эдиль., джайд.
13.	Gissari — selle tõi rasvõnnarlammastelt	Giss. Гисс.
14.	Rasvõnnar (ordovaja) — teistelt rasvõnnarlammastelt	Rasvõn. Курдн.
15.	Karabahhi — selle tõi lammastelt	Karab. Караб.

3. Segatõuliste vill, mis saadakse mitmesuguste jämedavillalist tõugu lammaste omavahelisel ristsugutamisel, sõltuvalt nende villkatte iseloomust, võrdsustatakse ühe villa nimetusele, näidatud p-s 2 käesolevas standardis.

4. Jämeda villa värvused peavad vastama iseloomustusele, mis tähendatud tabelis 2.

Tabel 2

Villa värvus	Villa iseloomustus värvuse järgi
Valge	Täiesti valge vill nii villaku välispidisel kui ka seespidisel küljel.
Helehall	Valge vill läbikasvanud värviliste villkarvadega.
Mitmesugused värvused	Vill loomulikes värvustes: hall, tumehall, pruun igasuguseis varjundeis ja must.

5. Jäme vill rühmitatakse järgmiselt:

a) villakuvill, mis pügatakse ühelt lambalt ja koosneb salkudest, mis on omavahel enamvähem ühendatud üheks tervikuks — villakuks.

Mittetäielikud villakud, samuti määrdumata villatükid, mis on keeratud villakusse, millest nad eraldunud, loetakse villakuvillaks.

Määrdumata villatükid, mis kaaluvad igaüks vähem kui 100 grammi ja esitatakse üleandmiseks villakust eraldi, kuuluvad tükilise villa hulka, mis võetakse vastu eraldatuna villakuvillast, jaotusega nimetuse ja värvuse järgi, kuid jaotamata klasside ja seisundi järgi.

Märkus. Põhjalühisabaliste ja lühirasvasabaliste lammaste ja samuti lammaste seljas pestud ja poolpestud villas tükivilla ei eraldata.

b) Alamate sortide vill.

6. Jäme villakuvill liigitatakse kvaliteedi järgi klassidesse vastavalt nõuetele, mis on näidatud tabelis 3.

Tabel 3

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
1	<p>Karakulvilla, mis pügatakse karakullammastelt, iseloomustavad kergelt lainelised küllaldaselt tasased salgud keskmise pikkusega ja sel on suur kogus udu-, ülemineku- ja okasvillkarva. Esineb surnud villkarvu. Villaku aluspoolel tähelepan-dav kõõma manulus.</p> <p>Villa värvus — mitmesugune.</p>	I	Vill pehme, koosneb uduvillkarvadest kui peamassist ja vähesel hulgal okasvillkarvadest. Salgud suuruselt vähesed, lainelised, surnud villa esineb juhuslikult.
		II	Vill rohkem jämedates ja suurtes salkudes kui I klassil, vähema uduvillkarvaga; okasvillkarva tunduvalt rohkem kui I klassil; surnud villkarva esineb juhuslikult.
		III	Vill jämedates, järe-sult eraldatavates kõvades salkudes, koos-neb okasvillkarvalisest peamassist ja vähesest hulgast uduvillkarvast; esineb surnud villkarva.
2	<p>Vene villa, mis pügatakse volohhi, kutšugurovski, bakurski, malitši, hariliku pikakitsabalise, lühirasvasabalise (lääne-siberi), kohaliku ukraina, sokolski, rešetilovski, tsurkani, mägi-karpaadi, moldaavia (tšuška) lammastelt, iseloomustavad keskmise pikkusega ja pikad tihedad salgud, keskmise peenusega udu-, ülemineku- ja okasvillkarv.</p> <p>Esineb surnud villkarvu.</p> <p>Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.</p>	I	Vill pehme; uduvillkarv ülekaalus okasvillkarvast; salgud lainelised, suuruselt vähesed; surnud villkarv juhuslik.
		II	Vill suurtes ja pike-mates salkudes kui I klassil, tunduv uduvillkarv; okasvillkarva rohkem kui I klassil ja okasvillkarv tunduvalt jämedam; surnud villkarvu vähesel arvu-l.

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
3	Vene villa, pügatud harilikult põhjalühisabalistelt lammastelt, iseloomustavad keskmise pikkusega salgud, mis koosnevad okas-, ülemineku- ja peenest uduvillkarvadest. Esineb surnud villkarvu. Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.	III	Vill jäme, vähese uduvillkarva hulgaga, järsult eraldatavais kõvades salkudes; surnud villkarvu olemas. Klassidesse ei liigitata.
4	Mihnovski ja tšerkasski lammastelt pügatud villa iseloomustavad tihedad, lainelised, pikad salgud, mis koosnevad pikast keskmise peensusega udu-, ülemineku- ja keskmise peensusega okasvillkarvast. Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.		Klassidesse ei liigitata.
5	Burjaadi-mongoli villa, pügatud burjaadi-mongoli lammastelt, iseloomustab suurel hulgal peene udu- ja üleminekuvillkarvade esinemine, jämeda sirge okas- ja surnud villkarva olemasolu — vähesest kuni hulgalises koguses. Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.	I II III	I Uduvillkarv ülekaalus okasvillkarvast, salgud peened, mõõdetelt mitte suured; surnud karva vähesel arvul. II Salgud mitte suured ja jämendunud; surnud karva küllaldasel hulgal. III Vill jäme; salk sirge ja lühike; surnud karvu palju salgu alguses ja samuti ka salgu.
6	Mägilammaste vill, pügatud gunibski, avarski, andieski, osseedi ja teistelt mägi-rasvasabalistelt lammastelt, koosneb keskmise pikkusega salkudest, omades suurel hulgal udu- ja	I	Vill pehme; uduvillkarv ületab okasvillkarva; salgud suuruselt vähesed ja kergelt lainelised; surnud karvu esineb juhuslikult.

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
7	<p>ülemineku- ja vähesel arvul okasvillkarvu.</p>	II	<p>Vill suurtes, enam pikkades salkudes ja küllaldase uduvillkarva sisaldusega; okasvillkarva rohkem ja see enam jäme kui I klassil; surnud karvu esineb vähesel arvul.</p>
	<p>Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.</p>	III	<p>Vill jäme, vähesel hulgal uduvillkarvu ja suurte, järsult eraldatavate kõvade salkudega; okasvillkarv jäme; surnud karvade olemasolu.</p>
	<p>Tušini vill, mis pügatakse tušini lammastelt, salgulise ehitusega. Salgud lainelised, keskmises pikkuses, sisaldavad suurel hulgal pikka udu- ja üleminekuvillkarva. Okasvillkarv peenike. Villal on hea sitkus.</p>	I	<p>Vill pehme, uduvillkarva hulgaliselt ülekaalus okasvillkarvast, salgud peened, lainelised, koosnevad peenokasvillkarvast, pikast udu- ja üksikuist kuivja surnud villkarvadest.</p>
	<p>Villa värvus põhiliselt valge, esineb ka villa mitmesuguses värvuses.</p>	II	<p>Villak salgulise ehitusega, rohkem jämedates ja pikemates lainelistes salkudes kui I klassis, uduvillkarv pikk; kuivi ja surnud karvu esineb väheselt.</p>
		III	<p>Villak järsult eraldatava salgulise ehitusega; salgud koosnevad jämedast ja rohkem kõvadest okasvillkarvadest kui II klassis; okasvillkarv ülekaalus uduvillkarvast; esineb kuivi ja surnud karvu.</p>

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
8	<p>Bolbass vill, mis pügatakse selle tõu lammastelt, on salgulise ehitusega; salgud lainelised, keskmise pikkusega, koosnevad suuremas koguses pikast udu- ja üleminekuvillkarvast; okasvillkarv peen; selle hulk vähene.</p> <p>Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.</p>	<p>I</p> <p>II</p> <p>III</p>	<p>Vill pehme, laineline, kergelt siidine, okasvillkarv peen, udu- ja üleminekuvillkarvad ülekaalus okasvillkarvast.</p> <p>Villak salgulise ehitusega, salgud enam jämedad ja pikad kui I klassil, uduvillkarv pikk; kuivi karvu esineb vähesel arvul.</p> <p>Villak järsult eralduva salgulise ehitusega; salgud koosnevad jämedatest ja rohkem kõvadest okasvillkarvadest kui II klassis; okasvillkarv ülekaalus uduvillkarvast; esineb kuivi ja surnud karvu.</p>
9	<p>Bozahhi ja mazahhi vill, mis pügatakse selle tõu lammastelt, koosneb jämedast udu- ja suuremast hulgast ülemineku- ja okasvillkarvast.</p> <p>Esineb surnud ja kuiva villkarva.</p> <p>Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.</p>	<p>I</p> <p>II</p> <p>III</p>	<p>Vill pehme; uduvillkarv ülekaalus okasvillkarvast; salk vähene, surnud ja kuiva karva esineb juhuslikult.</p> <p>Vill ilmselt eralduva salgulise ehitusega; salgud rohkem piklikud kui I klassil; kuivi karvu esineb vähesel hulgal.</p> <p>Vill koosneb suurtest järsult eraldatavatest salkudest; okasvillkarv ülekaalus uduvillkarvast; esineb surnud ja kuivi karvu.</p>

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
10	<p>Lezgini villa, mis pügatakse selle tõu lammastelt, iseloomustab salguline ehitus, jämendunud udu- ja suurel hulgal üleminekuvillkarv.</p> <p>Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.</p>	<p>I</p> <p>II</p> <p>III</p>	<p>Vill pehme, uduvillkarvu ülekaalus okasvillkarvast, salgud mõõdetelt vähesed, kergelt lainelised; kuiv karv esineb juhuslikult.</p> <p>Vill enam pikkades salkudes kui I klassis; uduvillkarva küllaldase sisaldusega; okasvillkarv rohkem jäme kui I klassis; kuiv karv esineb vähesel arul.</p> <p>Vill koosneb suurtest järsult eralduvatest salkudest vähesel hulgal uduvillkarvaga; okasvillkarv jäme; villaku alus- ja osaliselt välisel küljel on tähelepandav surnud ja kuiva karva olemasolu.</p>
11	<p>Turkmeeni vill, mis pügatakse turkmeeni rasvõnnarlammaselt, on salgulise ehitusega; salgud keskmise pikkusega; okasvillkarv jäme, uduvillkarv peenike ja küllaldane; kuivi ja surnud karvu olemas; tihti esineb kõõma.</p> <p>Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.</p>	<p>I</p> <p>II</p> <p>III</p>	<p>Vill koosneb peenest uduvillkarvalisest peamassist, okasvillkarv keskmise peenusega; salgud mõõdetelt väheldased; kuivi ja surnud karvu esineb juhuslikult.</p> <p>Vill pikemate, suuremate ja jämedamate salkudena kui I klassis; kuivi ja surnud karvu esineb vähesel hulgal.</p> <p>Vill jämedates, rohkem järsult eraldatavates pikkades salkudes; okasvillkarv ülekaalus uduvillkarvast; surnud karva olemas.</p>

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
12	<p>Edilbevi ja džaidara vill, mis pügatakse selle tõu rasvõnnarlamastelt, koosneb vähe- dase pikkusega salkudest; okas- villkarv keskmise peenusega, peent uduvillkarva küllaldaselt hulgal, surnud ja kuivi karvu olemas.</p> <p>Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.</p>	<p>I</p> <p>II</p> <p>III</p>	<p>Vill pehme, salgud lühikesed, okasvillkarv peenike, esineb mitte- tunduvalt üle peene uduvillkarva massi; surnud ja kuiva karva esineb vähesel hulgal.</p> <p>Salgud rohkem jäme- dad kui I klassis; sal- guline ehitus villakus selgelt eraldatav; vill koosneb keskmise pee- nusega villkarvast ja peenest uduvillkarvast; surnud ja kuiva karva vähesel hulgal.</p> <p>Salgud pikad, selgelt eralduvad, jämedad, uduvillkarv peenike; kuivi ja surnud karvu olemas.</p>
13	<p>Gissari vill, mis pügatakse selle tõu rasvõnnarlamastelt, koosneb suurest hulgast jäme- dast, sirgest, lühikesest okas- villkarvast, surnud ja kuivkar- vast, peenest udu- ja vähesest arvust üleminekuvillkarvast; tihti esineb kõõma.</p> <p>Vill mitmesugustes värvides.</p>		<p>Klassidesse ei liigi- tata.</p>
14	<p>Rasvõnnar (ordovaja) vill, mis pügatakse teistelt rasvõn- narlamastelt, väliselt läiketa, koosneb jämedast okasvillkar- vast, surnud ja kuiva karva mit- mesugustes hulkades, sisaldab suurel hulgal peent udu- ja üle- minekuvillkarva; villaku pea- massi aluspool omab kõõma.</p> <p>Villa värvus — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.</p>	<p>I</p> <p>II</p>	<p>Vill pehme, uduvill- karv ülekaalus okasvill- karvast; salgud mõõde- telt vähesed; kuivi ja surnud karvu esineb vähesel hulgal.</p> <p>Uduvillkarva hulk vähem okasvillkarvast; vill suurtes, pikkades ja</p>

Jrk. nr.	Villa nimetus ja iseloomustus	Klass	Klassi iseloomustus
15	Karabahhi vill, mis pügatakse selle tõu lammastelt, koosneb jämedast, sirgest okasvillkarvast, surnud ja kuivast karvast, keskmise peenusega udu- ja vähese hulgaga üleminekuvillkarvast; esineb kõõma. Vill mitmesugustes värvides.	III	elastsetes salkudes; villaku sisemine pool omab surnud ja kuivi karvu. Vill jäme, järsult eraldatavates sirgetes, kuivades salkudes, uduvillkarva vähesel hulgal; kuivi ja surnud karvu olemas küllaldasel hulgal sisemisel kui ka välisel villaku küljel. Klassidesse ei liigitata.

7. Kõik kvaliteedi tunnused, mis on näidatud üksikutes klasside iseloomustustes iga üksiku villa nimetusega tabelis 1 käesolevas standardis, kuuluvad põhilisse villaku massi, mille all mõeldakse mitte vähem kui 50% villaku pinnast väljavenitamata villkarval.

Villakuid, mida ei ole võimalik viia I või III klassi põhjustel, et neil ei ole 50% villa, mis iseloomustab seda klassi, kuuluvad II klassi.

Näide: 15% villaku villast vastab I klassile; 40% — II klassile; 45% — III klassile; villak tervenisti kuulub II klassi.

8. Jäme villakuvill liigitatakse iga nimetuse, värvuse ja klassi piirides sõltuvalt seisundist (prügise iseloom ja aste taimsetest segudest):

- normaalseks;
- takja-prügiseks;
- defektseks.

Normaalne villakuvill — kergelt eraldatav taimne prügi sõltumata tema asukohast villakul ja samuti raskesti eraldatav taimne prügi (okkiline — takjas, tõrsa) villaku teisejärgulise tähtsusega osadel (kael, kõhualune, reied) — võivad esineda igaüks eraldi või üldkoguses mitte üle 10% villaku pinnast või kaalust.

Takja-prügine villakuvill

Esimene grupp — vill, mis sisaldab kergesti eraldatavat taimset prügi koguses üle 10% kuni 30% villaku pinnast või kaalust, või vill, mis sisaldab raskesti eraldatavat taimset prügi mitte üle 15% villaku pinnast või kaalust, sõltumata prügi asukohast villakul.

Kui villakul esineb üheaegselt kergesti eraldatav ja raskesti eraldatav prügi, ei või nende lisanditega prügistatud villa üldkogus ületada 30% villaku pinnast või kaalust, sealhulgas raskesti eraldatava prügiga prügistatud villa mitte üle 15% villaku pinnast või kaalust.

Teine grupp — vill, mis sisaldab kergesti eraldatavat ja raskesti eraldatavat taimset prügi koguses, mis ületab esimese grupi takja-prügise villa jaoks kindlaks määratud lubatavad kõrvalekaldumised.

Ülejäänud osas on esimese ja teise grupi takjas-prügise villa iseloomustus sama mis normaalsel villakuvillal.

Defektne vill

Vill suure kõõma kogusega, villaku alus kaetud suuremas osas (üle 50% pinnast) suurte sarvestunud kõõma kestadega.

9. Villa alamate sortide hulka kuuluvad:

a) «klok» — väikesed määrduvad villatükid, mis on villakutest eraldunud, samuti mis saadakse villakute kokkupanemisel nende äärte küljest määrduvad, koltunud ribade lahtirebimise teel.

b) «sõnnikune» — väikesed villatükid, mis korjatakse villaku tagumistelt osadelt ning on tugevasti määrduvad lammaste kusest ja roojast.

10. Alamaid villasorte ei liigitata värvuse, klasside ja seisundi järgi. «Klok» liigitatakse villa nimetuste järgi («klok», karak. jt.).

B. Sügispügi vill

11. Jämedat sügispügi villa iseloomustab kindla siduvuse puudumine üksikute villkarva nidede vahel, villkarvade lühem pikkus ja väiksem rasvhigisus võrreldes kevadpügi villaga vastavate nimetuste järgi. Villa värvus mitmesugune — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.

12. Jäme sügispügi vill liigitatakse nimetuste järgi vastavalt käesoleva standardi p-le 2.

13. Jäme sügispügi vill liigitatakse värvuste järgi vastavalt käesoleva standardi p-le 4.

14. Jämedat sügispügi villa kvaliteedi järgi klassidesse ei liigitata.

15. Jäme sügispügi vill liigitatakse iga nimetuse ja värvuse piirides, sõltuvalt seisundist (taimsete lisanditega prügistatuse aste):

- a) normaalseks;
- b) takja-prügiseks.

Normaalne vill

On lubatav villatükkide esinemine, mis on prügistatud mitmesugust liiki taimsete lisanditega, — mitte üle 10% üleantava villa kaalust.

Takja-prügine vill

Esimene grupp — vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke, — üle 10% kuni 30% üleantava villa kaalust.

Teine grupp — vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke koguses, mis ületab esimese grupi takjas-prügise villa jaoks kindlaksmääratud lubatavad kõrvalekaldumised.

Märkus. Väikesed sügise villa tükid, mis tugevasti määratud lammaste kusega ja roojaga, kuuluvad sügise «sõnnikuse» villa hulka.

C. Tallevill

16. Jäme tallevill saadakse jämedavillaliste noorlammaste esimesel pügamisel. Tallevilla iseloomustab vetruvus ja salgukeste korgitsataoline kiharus. Siduvus (kohesioon) villkarvade vahel salgukestes ja üksikute salgukeste vahel on nõrk, mille tõttu salgukesed ei moodusta tervet villakut.

Esineb samuti villa villkarvade suurema siduvusega, mis saadakse vanema elueaga noorlammaste pügamisel.

Võrreldes vastavate nimetuste jämeda kevadpügivillaga on tallevillal väiksem villkarvade pikkus, väiksem rasvhigisus ja määrduvus. Villa värvus on mitmesugune — valgest kuni mitmesuguse värvuseni.

17. Jäme tallevill liigitatakse nimetuste järgi vastavalt käesoleva standardi p-le 2.

18. Jäme tallevill liigitatakse värvuse järgi vastavalt käesoleva standardi p-le 4.

19. Jämedat tallevilla kvaliteedi järgi klassidesse ei liigitata.

20. Jäme tallevill liigitatakse iga nimetuse ja värvuse piires sõltuvalt seisundist (taimsete lisanditega prügistatuse aste)

- a) normaalseks;
- b) takja-prügiseks.

Normaalne vill — on lubatav villatükkide esinemine, mis on prügistatud mitmesugust liiki taimsete lisanditega, — mitte üle 10% üleantava villa kaalust.

Takja-prügine vill

Esimene grupp — vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke, — üle 10% kuni 30% üleantava villa kaalust.

Teine grupp — vill, mis sisaldab mitut liiki taimsete lisanditega prügistatud villatükke koguses, mis ületab esimese grupi takjas-prügise villa jaoks kindlaksmääratud lubatavad kõrvalekaldumised.

Märkus. Väikesed tallevilla tükid, mis on tugevasti määrdunud lammaste kusega ja roojaga, kuuluvad «sõnnikuse» tallevilla hulka.

21. Jäme kevadene, sügisene ja tallevill igast nimetusest ja klassist peab vastama etaloonidele, mis kinnitatakse NSVL Põllumajandusministeeriumi poolt koos NSVL Soovhooside Ministeeriumiga, NSVL Tekstiiltööstuse Ministeeriumiga ja Tsentrosojuziga.

Etaloonid hoitakse alal igaühes nimetatud ministeeriumidest (keskasutustest).

Etaloonide dublikaate valmistab NSVL Põllumajandusministeerium ja varustab nendega villatootvaid majandeid, varumispunkte ja tööstusettevõtteid.

II. KOKKUPANEMINE, PAKKIMINE, MARKEERIMINE JA TRANSPORTIMINE

22. Kevadvilla villak asetatakse laiali võrklauale salkude otstega ülespoole ning eraldatakse selle küljest alamate sortide vill: «klok» ja «sõnnikune». Selle järel keeratakse üks villaku küljeosadest, umbes $\frac{1}{3}$ kaugusel äärest, pikuti kahekorra ja pannakse villaku keskosa peale, teine vastaspoole villaku küljeosa asetatakse samuti esimese peale; pärast seda keeratakse villak pea- ja sabapoolsest otsast üheaegselt keskosa poole kokku (rullidena).

Märkus. Villakute kokkukeeramine teisiti ei ole lubatud.

23. Villa pakkimine, markeerimine ja transportimine toimub vastavalt GOST 6070—55 nõuetele järgmiste täiendavate tingimuste täitmisega:

a) kevadene villakuvill, samuti sügisene ja tallevill pakitakse eraldi värvuse, klasside (ainult kevadene), gruppide (seisundi) ja nimetuste (karak., tuš. jt.);

b) tükiline vill pakitakse eraldi värvuste ja nimetuste järgi (karak., tuš. jt.), kuid ilma all-liigitusega klasside ja seisundi järgi;

c) alamate sortide — «klok», «sõnnikune» — pakkimine toimub eraldi, «kloki: alljaotusega villa nimetuste järgi («klok», karak. jt.).

24. Iga villapalli ostetele peab olema märgitud pesu-kindla värviga selge trafarett, milles on tähendatud:

Markeeringu sisu	Näitlik lühendatud märkimine
a) Vabariigi, krai, oblasti nimetus	Stalingr. obl. Сталингр. обл.
b) Rajooni varumiskontori nimetus	Vladimir. raj. Владимир. р-н.
c) Sovhoosi või kolhoosi nimetus	Kirovi-nim. k-s К/х им. Кирова
d) Villa nimetus (vene mihnovski jt.), või alamate sortide nimetus («klok», «sõnnikune») või tähendamine «tükivill»	Jäme vene, «klok», karak., tkv. Груб. русск., „клок“ карак., кск.
e) Klass, villa seisund	I-norm I-норм.
f) Villa nimetus pügamise aja järgi (kevadene, sügisene, tallevill)	Kevad., süg., tallev. Весен., осен., поярк.
g) Värvus	Val., h/hall, segav. Бел., св/сер., разн. цвет.
h) Palli järjekorra number	Nr. 26 №26
i) Palli kaal — bruto ja neto	Bruto 75 kg, neto 73 kg Бр. 75 кг, нето 73 кг
j) Puhta villa väljatuleku protsent	Väljat. 60% Вых. 60%
k) GOST 7939—56	GOST 7939—56 ГОСТ 7939—56

Markeeringu näidis

Stalingr. obl. Сталингр. обл.
Vladimir. raj. Владимир. р-н.
Kirovi-nim. k-s К/х им. Кирова
Jäme vene Груб. русск.
I-norm. I-норм.
Kevad. Весен.
Val. Бел.
Nr. 26 № 26
Bruto 75 kg, neto 73 kg
Бр. 75 кг, н-то 73 кг.
Väljat. 60% Вых. 60%
GOST 7939—56 ГОСТ 7939—56

III. SÄILITAMINE

25. Vill tuleb säilitada tingimustes, mis tagavad selle kaitsmise rikkemise eest.

S I S U K O R D

		Lk.
GOST 7763—55	Lambavill peen	1
GOST 7937—56	Lambavill poolpeen	9
GOST 7938—56	Lambavill pooljame	20
GOST 7939—56	Lambavill jame	36

TRÜ Raamatukogu

Tõlkinud E d. L a a n
Toimetaja E. N a m s i n g
Tehniline toimetaja E d. N u k k
Trükkimisele antud 9. VIII 1957.
Tiraaž 1000 eks. Paber 56×84,
¹/₁₆. Trükipoognaid 3,25. Arvu-
tuspoognaid 3,06.
Tellimuse nr. 1029.
Trükikoda «Bolševik», Viljandi,
V. Kingissepa t. 31/26.

A-21749

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00385496 7